

Brüsszel, 2023. május 23.
(OR. en)

9616/23

RECH 190
EDUC 169
PI 77
DIGIT 96

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi: a Tanács Főtitkársága

Dátum: 2023. május 23.

Címzett: a delegációk

Előző dok. sz.: 8827/23

Tárgy: Magas színvonalú, átlátható, nyílt, megbízható és méltányos tudományos publikálás
– A Tanács következtetései (jóváhagyva 2023. május 23-án)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a magas színvonalú, átlátható, nyílt, megbízható és méltányos tudományos publikálásról szóló tanácsi következtetéseket, amelyeket a Tanács a 2023. május 23-i 3949. ülésén jóváhagyott.

**A TANÁCS KÖVETKEZTETÉSEI A MAGAS SZÍNVONALÚ, ÁTLÁTHATÓ, NYÍLT,
MEGBÍZHATÓ ÉS MÉLTÁNYOS TUDOMÁNYOS PUBLIKÁLÁSRÓL**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

EMLÉKEZTETVE

- a kutatási integritásról szóló 2015. december 1-jei következtetéseire¹, amelyben elismerte a nyílt tudomány jelentőségét, amely olyan mechanizmus, amely megerősíti a kutatási integritást, a kutatási integritás pedig elősegíti a nyílt tudományt;
- a nyitott tudomány rendszerére való áttéréseiről szóló 2016. május 27-i következtetéseire², amelyben megállapította, hogy a nyitott tudomány jelensége emelheti a tudomány színvonalát, továbbá növelheti annak hatását és előnyeit a társadalom számára;
- a hatékony európai felsőoktatási együttműködéshez szükséges kapcsolatok kiépítéséről szóló 2022. április 5-i ajánlására³, amelyben hangsúlyozta, hogy fontos támogatni a nyílt forráskódú megoldásoknak a közös kihívások leküzdése érdekében történő tesztelését és kísérleti alkalmazását, hozzájárulva ezzel a felsőoktatási rendszerek interoperabilitásához, digitális felkészültségéhez, adatszuverenitáshoz és felelősségvállalásához;

¹ 14853/15.

² 9526/16.

³ HL C 160., 2022.4.13., 1. o.

- a kutatás és innováció terén folytatott nemzetközi együttműködés elveiről és értékeiről szóló 2022. június 10-i következtetéseire⁴, amelyben ösztönözte a nyílt tudományt annak érdekében, hogy a kutatási eredmények kölcsönös igazolása és terjesztése olyan keretek és stratégiák révén történjen, amelyek összpontosítanak a tudományos publikációkhoz való nyílt és közvetlen hozzáférésre, valamint támogatta a kutatók arra vonatkozó jogát, hogy az ilyen kutatásból származó eredményeket és adatokat – többek között a képzés és az oktatás révén – nyilvánosan közzétegyék, megosszák, terjesszék és kommunikálják, valamint hogy reprezentatív szakmai vagy tudományos szervezetekben társuljanak anélkül, hogy hátrányt szenvednének a munkájuk keretétől szolgáló rendszer, vagy bármilyen cenzúra vagy megkülönböztetés miatt;
- a kutatás értékeléséről és a nyílt tudomány megvalósításáról szóló 2022. június 10-i következtetéseire⁵, amelyben hangsúlyozta a közfinanszírozású kutatásból származó eredmények, publikációk és adatok tekintetében a kutatási célú akadálytalan hozzáférés és az újrafelhasználás szükségességét, továbbá kiemelte a nyílt tudománynak és a kutatási publikációkhoz való azonnali nyílt hozzáférésnek az előnyeit, valamint a többnyelvűség előnyeit az európai kutatási eredmények szélesebb körű megismertetése céljából,

A nyílt, méltányos és fenntartható tudományos publikációs rendszer felé

1. EMLÉKEZTET arra, hogy a folyóiratokon keresztül történő tudományos publikálás jelenleg a kutatási eredmények és az új tudományos ismeretek terjesztésének elsődleges tudományos eszköze; ÚJÓLAG HANGSÚLYOZZA, hogy fontos felgyorsítani a nyílt tudományra való áttérést a kutatás minőségének, hatékonyságának és hatásának javítása érdekében a kutatási eredmények átláthatóságának, hozzáférhetőségének, sokszínűségének, újrafelhasználhatóságának, reprodukálhatóságának és megbízhatóságának előmozdítása révén, valamint hogy a tudományos publikációkhoz való nyílt hozzáférés – beleértve azok újrafelhasználását is – a nyílt tudományos rendszer egyik központi eleme, és hogy intézkedéseket kell hozni annak biztosítása érdekében, hogy a tudományos publikálás támogassa ezeket a célokat;

⁴ 10125/22.

⁵ 10126/22.

2. MEGJEGYZI, hogy a digitális átállás – a kihívásaival együtt is – továbbra is lehetőségeket teremt a hatékony és eredményes tudományos publikálás új módszerei, például online közzétételi eszközök, adattárak és platformok tekintetében, a kutatási eredmények széles skálája számára, minden területen, nemzeti és európai szinten egyaránt, ugyanakkor a jelenlegi rendszer nagy része olyan üzleti és működési modelleken alapul, amelyek még nem aknázzák ki teljes mértékben a digitalizációban rejlő potenciált, különösen az egyre nagyobb fontossággal bíró kutatási eredmények, például az adatkészletek, a szoftverek és a kutatási protokollok bővülésével kapcsolatban; és HANGSÚLYOZZA az e-infrastruktúrába, valamint a digitális és innovatív eszközökbe és kapacitásokba való beruházás fontosságát;
3. HANGSÚLYOZZA, hogy a tudományos publikálásnak támogatnia kell a tudományos élet szabadságának, a kutatási integritásnak és a tudományos kiválóságnak, valamint a kutatási eredmények maximális hozzáférhetőségének és újrafelhasználhatóságának alapvető elveit, ugyanakkor támogatnia kell a kutatóközösségeket és azok transzdiszciplináris együttműködését is, továbbá HANGSÚLYOZZA, hogy a reprodukálhatóság, az átláthatóság, a megosztás, a szigorúság és az együttműködés biztosítását célzó tudományos gyakorlatok fontos eszközei egy olyan publikációs rendszer megvalósításának, amely képes reagálni a demokratikus, modern és digitalizált társadalmak kihívásaira; KIEMELI, hogy a közpénzből támogatott kutatások publikálása tekintetében norma kell, hogy legyen az azonnali és korlátlan nyílt hozzáférés, a publikációs szolgáltatásokkal arányos, átlátható árképzés mellett, amely biztosítja, hogy a költségeket nem az egyes szerzők vagy olvasók fedezik;

A sokszínűség támogatása és a méltányosság biztosítása a tudományos publikálás során

4. TUDATÁBAN VAN annak, hogy a publikálási gyakorlatok tudományáganként eltérőek, és HANGSÚLYOZZA, hogy továbbra is támogatni kell egyes közzétételi formátumokat, például a monográfiákat, a könyveket és a hosszú szöveges formátumokat, különösen a társadalom- és bölcsészettudomány területén, ugyanakkor elő kell mozdítani a nyílt hozzáférésű publikálást, és lehetővé kell tenni a különböző formátumok párhuzamos létezését, valamint a különböző nyelveken történő publikálást;

5. MEGÁLLAPÍTJA, hogy a tudományos publikálás jelenlegi rendszerét sokféle profitorientált és nonprofit szervezet működteti, és aggodalommal NYUGTÁZZA, hogy a tudományos kiadványokhoz és a tudományos publikáláshoz való hozzáféréshez szükséges fizetési falak növekvő költségei egyenlőtlenségeket okoznak, és fenntarthatatlanná válnak a közpénzből végzett kutatások finanszírozói és a közpénzek elköltéséért felelős intézmények számára, csökkentve a kutatásra rendelkezésre álló forrásokat;
6. KIEMELI a nonprofit, nyílt hozzáférésű tudományos publikálási modellek fontosságát, amelyek nem számítanak fel díjat a szerzőknek vagy az olvasóknak, és amelyekben a szerzők finanszírozási/intézményi jogosultsági kritériumok nélkül közzétehetik a munkáikat; NYUGTÁZZA, hogy sokféle olyan modell létezik, amely nem függ a cikkek feldolgozási költségétől vagy hasonló esetenkénti díjaktól, és HANGSÚLYOZZA, hogy fontos támogatni az ilyen modellek állami kutatószervezetek által irányított fejlesztését;
7. HANGSÚLYOZZA, hogy lényeges elkerülni az olyan helyzeteket, amikor a kutatókat nem a minőségi kritériumok, hanem a pénzügyi kapacitás korlátozza a publikációs csatornák megválasztásában, és amikor a kutatási publikációkhoz való hozzáférést fizetési falak korlátozzák; ÜDVÖZLI az Unión belüli és a globális partnerekkel folytatott koordinációt a tudományos publikálás méltányosságának támogatása érdekében, figyelembe véve az UNESCO nyílt tudományról szóló ajánlását⁶;

A bizalom erősítése, valamint a tudományos publikálás magas színvonalának, átláthatóságának és integritásának biztosítása

8. HANGSÚLYOZZA, hogy a tudományos élet szabadsága magában foglalja a kutatási kérdések szabad meghatározásához, az elméletek szabad megválasztásához és kidolgozásához, az empirikus anyagok gyűjtéséhez, a tudományos kutatási módszerek alkalmazásához, az elfogadott nézetek megkérdőjelezéséhez és új gondolatok felvetéséhez való jogot, valamint hozzátartozik az eredmények – többek között képzés és oktatás révén történő – megosztásának, terjesztésének és közzétételének joga, továbbá RÁMUTAT, hogy a gyakorlatok bármilyen korlátozása veszélyezteti a tudományos élet szabadságát és a kutatás integritását;

⁶ [UNESCO Recommendation on Open Science – UNESCO Digital Library \(UNESCO-ajánlás a nyílt tudományról – UNESCO Digitális Könyvtár\)](#)

9. KIEMELI, hogy továbbra is ragaszkodni kell a tudományos publikációk alapos szakértői értékeléséhez, amelynek keretében a kutatók vállalják a szakértői értékelést és szaktanácsot adnak a szerkesztőbizottságokban, biztosítva ezáltal a kutatás tudományos színvonalát, érvényességét és minőségét; HANGSÚLYOZZA, hogy a szakértői értékelésnek továbbra is meg kell teremtenie és fenn kell tartania a kutatás integritását és a tudományba vetett bizalmat, többek között a nem megfelelő publikációk visszavonása révén; ELISMERI, hogy a szakértői értékelési rendszer jelenleg különböző kihívásokkal néz szembe, például a beadványok számának növekedésével és az értékelést végzők elfáradásával; HANGSÚLYOZZA, hogy nyílt szakértői értékelési gyakorlatok révén elő kell mozdítani az átláthatóságot, továbbá el kell ismerni és meg kell fizetni a kutatókat a szakértői értékelésért;
10. KIEMELI, hogy a reprodukálhatóság a kutatás minőségének alapvető jellemzője, amely szorosan kapcsolódik a kutatás átláthatóságához és integritásához, továbbá a reprodukálhatóság hiánya negatív hatással lehet a tudományos haladásra és a tudományba vetett bizalomra;

A következő lépések

Keretfeltételek

11. ÖSZTÖNZI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy nyújtsanak több támogatást a nyílt hozzáférésű, nonprofit, több formátumú, a szerzők és az olvasók számára költségekkel nem járó tudományos publikációs modellekkel kapcsolatos összehangolt intézményi és finanszírozási politikák és stratégiák kidolgozásához, valamint állítsanak össze és hajtsanak végre ütemterveket vagy cselekvési terveket az ilyen publikációs modellek jelentős mértékű elterjesztésére;

12. ÜDVÖZLI, hogy több tagállam bevezette a másodlagos publikációs jogokat a nemzeti szerzői jogi jogszabályaiba, lehetővé téve a közpénzből támogatott tudományos publikációkhoz való nyílt hozzáférést; ÖSZTÖNZI a Bizottságot, hogy az EKT 2022–2024-es szakpolitikai menetrendjébe tartozó 2. intézkedéssel összefüggésben vizsgáljon meg és javasoljon olyan uniós szintű intézkedéseket, amelyek célja a közpénzből finanszírozott kutatási eredményekhez, valamint publikációkhoz és adatokhoz való kutatási célú hozzáférés és azok újrafelhasználása előtt álló akadályok felszámolása, garantálva azonban a szerző hozzájárulását; FELKÉRI a tagállamokat, hogy aktualizálják a nemzeti nyílt hozzáférési politikáikat és iránymutatásaikat annak érdekében, hogy a tudományos publikációkat nyílt licencek alapján azonnal nyíltan hozzáférhetővé tegyék, és a kutatási adatokra alkalmazzák a FAIR elvet (megtalálható, hozzáférhető, interoperábilis és újrafelhasználható) és „a szükséges zártság melletti lehető legnagyobb mértékű nyitottság” elvét, figyelembe véve a közpénzekből finanszírozott kutatások adataihoz való hozzáféréstről szóló OECD-ajánlást⁷;
13. HANGSÚLYOZZA, hogy a kutatási kultúrát olyan módon kell megváltoztatni, amely elismeri a szerteágazó kutatási tevékenységeket azzal az átfogó céllal, hogy maximalizálja a kutatás magas színvonalát és hatását; ÜDVÖZLI e tekintetben a kutatásértékelés fejlesztésével foglalkozó koalíció (Coalition for Advancing Research Assessment, CoARA) tevékenységeit; és ÖSZTÖNZI az érdekelt felek, a tagállamok, a Bizottság és a társult országok közötti, a kutatásértékelés reformjáról szóló, a globális partnerekkel egyeztetett szoros párbeszédet;
14. MEGÁLLAPÍTJA, hogy a tudományos publikálás helyzetére vonatkozó adatok és megbízható információk – többek között a költségek és a bibliometriai adatok – hiánya akadályozza az előrelépést a nyílt hozzáférési politika kidolgozása, végrehajtása és értékelése terén, és gyengíti a tagállamok és a kutatási szervezetek pozícióját az üzleti kiadókkal folytatott tárgyalások során; ELISMERI a nyílt tudomány irányába tett előrehaladásnak az európai nyílt tudományosadat-felhő keretében, a nemzeti nyomon követés, valamint közös minőségi és mennyiségi mutatók alapján történő nyomon követésének fejleményeit; ÖSZTÖNZI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy gyorsítsák fel ezeket a fejleményeket, és csökkentsék a nyomonkövetési kezdeményezések széttagozottságát azáltal, hogy a nyílt tudomány nyomon követését beépítik az EKT nyomonkövetési mechanizmusába, és törekedjenek annak biztosítására, hogy a nyomonkövetési adatok megfeleljenek a FAIR elveknek;

⁷ [Recommendation of the OECD Council concerning Access to Research Data from Public Funding - OECD](#) (Az OECD Tanácsának ajánlása a közpénzekből finanszírozott kutatások adataihoz való hozzáféréstről)

Kapacitás: infrastruktúra és készségek

15. TOVÁBBRA is arra ösztönzi a tagállamokat, hogy nyújtsanak támogatást ahhoz, hogy az Open Research Europe kísérleti projekt egy közös, nonprofit, nagyszabású nyílt hozzáférésű, kutatási kiadói szolgáltatássá váljon a közjó érdekében, valamint mozdítsák elő és támogassák az egyéb témák szerint szakosodott és nemzeti nonprofit, nyílt hozzáférésű kiadói platformokat és modelleket, amelyek magas színvonalú kiadói szolgáltatásokat nyújtanak a kutatóknak, és lehetőség szerint, illetve amikor célszerű, európai szinten összekapcsolódnak a kapacitások, a hatékonyság, a használhatóság és a költséghatékonyság növelése érdekében;
16. ÖSZTÖNZI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy ruházzanak be a nyílt forráskódú szoftvereken és nyílt szabványokon alapuló, interoperábilis, nonprofit kiadói infrastruktúrákba, és támogassák azokat annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a szolgáltatások és a védett rendszerek bezáródása, és kapcsolják össze ezeket az infrastruktúrákat az európai nyílt tudományosadat-felhővel;
17. ÖSZTÖNZI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy dolgozzanak ki kölcsönös tanulási programokat a szakértői ellenőrzéssel kapcsolatban, amelyek kiterjednek az elvekre és gyakorlatokra, az átláthatóság javítására, valamint a kutatók értékelésekor a szakértői értékelési tevékenységek elismerésére és megfizetésére;
18. ÖSZTÖNZI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy tegyenek lépéseket az intézményi kapacitásépítés előmozdítása és a kutatók szellemi tulajdon-jogokkal és azok értékével kapcsolatos ismereteinek bővítése érdekében, beleértve a szerzői jogok a szerzőről a kiadóra történő átruházásának következményeit és a szellemi tulajdon kutatók általi stratégiai kezelésének fontos szerepét a tudományos publikációkhoz való azonnali és korlátlan, nyílt hozzáférés elősegítésében;
19. FELKÉRI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy a nyílt hozzáférési és a nyílt tudományra vonatkozó politikáikat és ajánlásait hangolják össze az európai kutatási és innovációs paktummal⁸ és az Európai Tudományos Akadémiák Szövetsége által kidolgozott, a kutatás integritására vonatkozó európai magatartási kódexszel⁹, és HANGSÚLYOZZA, hogy ennek során alapvető fontosságú olyan képzések és anyagok kidolgozása, amelyek támogatják a kutatókat a nyílt tudomány elveinek alkalmazására irányuló törekvéseikben, biztosítva ugyanakkor a kutatási integritás magas szintű normáinak betartását;

⁸ HL L 431., 2021.12.2., 1. o.

⁹ [ALLEA-European-Code-of-Conduct-for-Research-Integrity-2017.pdf](#) (a kutatás integritására vonatkozó európai magatartási kódex)

20. FELKÉRI a tagállamokat, hogy a Bizottsággal együttműködve módszeresen foglalkozzanak a ragadozó folyóiratok problémájával, valamint mozdítsák elő és támogassák a felelősségteljes, nyílt és etikus publikálással kapcsolatos képzést a hallgatók és a kutatók számára karrierjük minden szakaszában, ezáltal biztosítva számukra a szükséges készségeket és kompetenciákat, valamint biztosítsanak megfelelő képzést és ismereteket a ragadozó, megkérdőjelezhető, megtévesztő és alacsony színvonalú publikálással és annak a kutatás megbízhatóságára gyakorolt negatív hatásával kapcsolatban.
-